

Prečišćeni tekst Pravilnika o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti kancerogenim ili mutagenim materijama obuhvata sljedeće propise:

1. Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti kancerogenim ili mutagenim materijama ("Službeni list Crne Gore", br. 060/16 od 23.09.2016),
2. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti kancerogenim ili mutagenim materijama ("Službeni list Crne Gore", br. 011/17 od 20.02.2017),
3. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti kancerogenim ili mutagenim materijama ("Službeni list Crne Gore", br. 043/18 od 03.07.2018), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

PRAVILNIK

O MJERAMA ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU OD RIZIKA IZLOŽENOSTI KANCEROGENIM ILI MUTAGENIM MATERIJAMA □

("Službeni list Crne Gore", br. 060/16 od 23.09.2016, 011/17 od 20.02.2017, 043/18 od 03.07.2018)

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se minimalni zahtjevi koje poslodavac treba da ispuni u obezbjeđivanju mjera zaštite i zdravlja na radu uključujući i granične vrijednosti, radi otklanjanja ili smanjenja rizika od nastanka povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom koje nastaju za vrijeme rada pri izlaganju zaposlenog kancerogenim ili mutagenim materijama.

Član 2

Odredbe ovog pravilnika ne primjenjuju se na radna mjesta na kojima su zaposleni izloženi:

- jonizujućem zračenju;
- ili bi mogli biti izloženi prašini koja potiče od azbesta ili materijala koji sadrži azbest, osim u slučaju kada je odredbama ovoga pravilnika propisan viši nivo zaštite i zdravlja na radu.

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- kancerogena materija je supstanca ili smješa koja ispunjava uslove za klasifikaciju u kategoriju kancerogena 1.A ili 1.B u skladu sa propisom kojim se uređuje klasifikacija, pakovanje i označavanje hemikalija, kao i supstanca ili smješa ili postupak koji su dati u Prilogu broj 1 koji čini sastavni dio ovog pravilnika, kao i supstanca ili smješa koja se ispušta pri postupku iz navedenog priloga;
- mutagena materija je supstanca ili smješa koja ispunjava uslove za klasifikaciju u kategoriju 1.A ili 1.B mutagenih ćelija u skladu sa propisom kojim se uređuje klasifikacija, pakovanje i označavanje hemikalija; i
- granična vrijednost izloženosti kancerogenoj ili mutagenoj materiji je prosječna koncentracija kancerogene ili mutagene materije u vazduhu na radnom mjestu u zoni disanja zaposlenog u odnosu na referentni period, koja je data u Prilogu broj 2 koji čini sastavni dio ovog pravilnika.

Član 4

Poslodavac treba da obezbijedi da se kancerogene ili mutagene materije, ukoliko je tehnički moguće, proizvode i upotrebljavaju u zatvorenom sistemu, a kada to tehnički nije izvodljivo, da se kancerogene ili mutagene materije zamijene sa materijom, smješom ili procesom koji u uslovima upotrebe nijesu opasni ili su manje opasni za zaštitu i zdravlje zaposlenog.

Poslodavac treba da obezbijedi da zaposleni ni u kom slučaju ne bude izložen koncentracijama kancerogenih ili mutagnih materija koje su više od graničnih vrijednosti izloženosti utvrđenih u Prilogu broj 2 ovog pravilnika.

Izloženost iz stava 2 ovog člana ne treba da bude trajna i treba da bude strogo ograničena na najkraće potrebno vrijeme za svakog zaposlenog.

Poslodavac treba odmah da sprovede mjere zaštite i zdravlja na radu kako bi izloženost bila svedena na vrijednost ispod granične vrijednosti, kada i pored mjera koje preduzima, izloženost zaposlenog prelazi granične vrijednosti.

Pri svakoj upotrebi kancerogenih ili mutagenih materija poslodavac treba da obezbijedi primjenu i sprovođenje mjera zaštite i zdravlja na radu, a naročito:

- ograničavanje količine kancerogenih ili mutagenih materija na radnom mjestu na najmanju moguću mjeru;
- smanjivanje na minimum broja zaposlenih koji su ili mogu biti izloženi kancerogenim ili mutagenim materijama;
- projektovanje odgovarajućih procesa rada i tehničke kontrole, kako bi se izbjeglo ili u najvećoj mogućoj mjeri smanjilo oslobađanje kancerogenih ili mutagenih materija na radnom mjestu;
- eliminisanje kancerogenih ili mutagenih materija na njihovom izvoru, putem lokalne i opšte ventilacije, pri čemu sve metode trebaju da budu u skladu sa potrebama zdravstvene zaštite i zaštite životne sredine;
- obilježavanje opasnih zona odgovarajućim znakovima za zaštitu i zdravlje na radu na područjima gdje su zaposleni izloženi ili mogu biti izloženi kancerogenim ili mutagenim materijama; i
- izradu planova za postupanje u vanrednim situacijama koje mogu dovesti do nepredviđeno visoke izloženosti.

Član 5

Poslodavac treba da obavijesti inspekciju rada o upotrebi kancerogenih i mutagenih materija najmanje 15 dana prije početka obavljanja tih poslova na obrascu koji je dat u Prilogu broj 3 koji čini sastavni dio ovog pravilnika.

Kada je utvrđeno da postoji rizik od nastanka povrjeđivanja i oštećenja zdravlja zaposlenog zbog izloženosti kancerogenim ili mutagenim materijama, poslodavac treba da omogući inspekciji rada pristup podacima o:

- aktivnostima i industrijskim procesima koji se izvode, uključujući razloge upotrebe kancerogenih ili mutagenih materija;
- tipu proizvedenih ili upotrijebljenih kancerogenih ili mutagenih materija;
- količini proizvedenih ili upotrijebljenih kancerogenih ili mutagenih materija ili smješa koje sadrže kancerogene ili mutagene materije;
- broju izloženih zaposlenih;
- preduzetim mjerama zaštite i zdravlja na radu;
- vrsti sredstava i opreme lične zaštite na radu koji se upotrebljavaju;
- prirodi, stepenu i trajanju izloženosti; i
- slučajevima zamjene kancerogenih ili mutagenih materija sa materijom, smješom ili procesom koji u uslovima upotrebe nijesu opasni ili su manje opasni za zaštitu i zdravlje zaposlenog.

Član 6

Poslodavac treba da, u slučaju opasne pojave ili nezgode usljed kojih može doći do nepredviđene izloženosti zaposlenog kancerogenim ili mutagenim materijama, bez odlaganja, obavijesti zaposlene.

U cilju uspostavljanja normalnog stanja i otklanjanja uzroka nepredviđene izloženosti, poslodavac treba da:

- dozvoli rad u ugroženom području samo zaposlenima koji su neophodni za obavljanje popravki i drugih neophodnih radova;
- za svakog zaposlenog obezbijedi da njegova izloženost kancerogenim ili mutagenim materijama bude ograničena na najkraće potrebno vrijeme.

Član 7

Zaposleni koji su ili mogu biti izloženi kancerogenim ili mutagenim materijama ne treba da konzumiraju hranu i tečnost, niti da puše u radnom prostoru u kojem postoji rizik od kontaminacije.

Član 8

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

☐ Uovaj pravilnik prenesena je Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 2004/37/EZ od 29. aprila 2004. godine o zaštiti radnika od rizika zbog izloženosti kancerogenim ili mutagenim materijama na radu.

„Prilog broj 1

LISTA KANCEROGENIH I MUTAGENIH MATERIJA, SMJEŠA I PROCESA

1. Proizvodnja auramina.
2. Rad koji uključuje izlaganje policikličnim aromatičnim ugljenovodonicima prisutnim u čađi, katranu ili smoli kamenog uglja.
3. Rad koji uključuje izlaganje prašini, dimu i aerosolima koji nastaju pri žarenju i elektropreradi, bakar-niklovog jedinjenja.
4. Proizvodnja izopropil-alkohola u prisustvu jakih kisjelina.
5. Rad koji uključuje izlaganje prašinama tvrdog drveta.
6. Rad koji uključuje izlaganje uljima koja su prethodno korišćena u motorima sa unutrašnjim sagorijevanjem za podmazivanje i hlađenje pokretnih djelova u motoru.

Prilog broj 2

GRANIČNE VRIJEDNOSTI IZLOŽENOSTI NA RADNOM MJESTU

CAS br. (1)	EZ br. (2)	Naziv materije	Granične vrijednosti (3)			Napomena (4)
			mg/m ³ (5)	ppm (6)	f/ml (7)	
-	-	prašine tvrdog drveta	3 (8)	-	-	-
-	-	jedinjenja hroma(VI) koja su kancerogene materije u smislu člana 2 tačke (a) podtačke i Direktive Evropskog parlamenta i Savjeta 2004/37/EZ	0,025	-	-	-
-	-	vatrootporna keramička vlakna koja su kancerogene materije u smislu člana 2 tačke (a) podtačke i Direktive Evropskog parlamenta i Savjeta 2004/37/EZ	-	-	0,3	-
-	-	kristalna silicijumova prašina koja udisanjem može da dopre u pluća	0,1 (9)	-	-	-
-	-	smješe policikličnih aromatičnih ugljovodonika koje sadrže benzo[a]piren koje su kancerogene smješe	-	-	-	koža
-	-	ulja koja su prethodno korišćena u motorima sa unutrašnjim sagorijevanjem za podmazivanje i hlađenje pokretnih dijelova u motoru	-	-	-	koža
71-43-2	200-753-7	benzen	3,25	1	-	koža
75-01-4	200-831-0	vinilhidrid monomer	2,6	1	-	-
75-21-8	200-849-9	etilen oksid	1,8	1	-	koža
75-56-9	200-879-2	1,2-epoksipropen	2,4	1	-	-
79-06-1	201-173-7	akrilamid	0,1	-	-	koža
79-46-9	201-209-1	2-nitropropan	18	5	-	-
95-53-4	202-429-0	o-toluidin	0,5	0,1	-	-
106-99-0	203-450-8	1,3-butadien	2,2	1	-	-
302-01-2	206-114-9	hidrazin	0,013	0,01	-	koža
593-60-2	209-800-6	bromoetilen	4,4	1	-	-

GRANIČNE VRIJEDNOSTI IZLOŽENOSTI NA RADNOM MJESTU

CAS br. (1)	EZ br. (2)	Naziv materije	Granične vrijednosti					
			8 sati (3)			Kratkotrajno (4)		
			mg/m ³ (5)	ppm (6)	f/ml (7)	mg/m ³	ppm	f/ml
79-01-6	201-167-4	trihloretilen	54,7	10	-	164,1	30	-
101-77-9	202-974-4	4,4'-metilendianilin	0,08	-	-	-	-	-
106-89-8	203-439-8	epihlorhidrin	1,9	-	-	-	-	-
106-93-4	203-444-5	etilen dibromid	0,8	0,1	-	-	-	-
107-06-2	203-458-1	Etilen diklorid	8,2	2	-	-	-	-

Oznake u ovom prilogu imaju sljedeće značenje:

EINECS br. - identifikacioni broj iz Evropskog inventara postojećih hemijskih materija (*European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances*).

CAS br. - identifikacioni broj iz Hemijskih apstrakata (*Chemical Abstract service*).

GVI - granična vrijednost izloženosti na radnom mjestu.

KGVI - kratkotrajna granična vrijednost izloženosti na radnom mjestu.

EU0 - napomena da se radi o hemijskim materijama za koje su utvrđene obavezujuće granične vrijednosti izloženosti prema Direktivi 98/24/EZ i Direktivi 2004/37/EZ.

EU - napomena da se radi o hemijskim materijama za koje su utvrđene indikativne granične vrijednosti izloženosti prema Direktivi 91/322/EEZ.

EU* - napomena da se radi o hemijskim materijama za koje su utvrđene indikativne granične vrijednosti izloženosti prema Direktivi 2000/39/EZ (prva lista).

EU** - napomena da se radi o hemijskim materijama za koje su utvrđene indikativne granične vrijednosti izloženosti prema Direktivi 2006/15/EZ (druga lista).

EU*** - napomena da se radi o hemijskim materijama za koje su utvrđene indikativne granične vrijednosti izloženosti prema Direktivi 2009/161/EZ (treća lista).

K - napomena da postoji mogućnost povećanog prodiranja hemijske materije preko kože.

Koncentracija određene opasne materije u vazduhu je količina te materije u jedinici zapremine vazduha. Iskazuje se u mg/m^3 ili ml/m^3 [ppm]. Koncentracija gasova ili pare u mg/m^3 može da se preračuna u ml/m^3 [ppm] i obrnuto na osnovu sljedećih jednačina:

$$1 \text{ ppm} = 1 \text{ ml}/\text{m}^3 = 1 \text{ cm}^3/\text{m}^3$$

$$c[\text{mg}/\text{m}^3] = c[\text{ppm}] \times M/24,04$$

$$c[\text{ppm}] = c[\text{mg}/\text{m}^3] \times 24,04/M \quad c = \text{koncentracija}$$

M = molekulska masa hemijske materije

Molarna zapremina gasa iznosi 24,04 l/mol pri temperaturi 20°C i pritisku od $1,013 \times 10^5 \text{ Pa}$.

Granična vrijednost izloženosti za osmočasovno radno vrijeme izražena je u mg/m^3 ili ml/m^3 [ppm]. Granična vrijednost opasnih materija u vazduhu na radnom mjestu data je za temperaturu 20°C i pritisak $1,013 \times 10^5 \text{ Pa}$.

Granična vrijednost izloženosti prašini - data je kao ukupna prašina.

Između dva perioda kratkotrajne granične vrijednosti izloženosti treba da prođe najmanje 60 minuta. Vrijednosti kratkotrajne izloženosti izražavaju se u mg/m^3 ili ml/m^2 [ppm]."

Prilog broj 3

OBAVJEŠTENJE O UPOTREBI KANCEROGENIH I MUTAGENIH MATERIJIA

Obavještenje slati na adresu:

Primalac : Crna Gora
Uprava za inspeksijske poslove
Odsjek za inspekciju rada
Adresa :
Poštanski broj i grad :

OBAVJEŠTENJE O UPOTREBI KANCEROGENIH I MUTAGENIH MATERIJIA NA RADU

☐ Podaci o poslodavcu

☐ Naziv

Adresa

Poštanski broj i grad

☎ Telefon

@ E-pošta

 Web adressa

**Stručno lice za poslove
zaštite i zdravlja na radu**

Ime i prezime

Odgovorno lice

Ime i prezime

- ☐ Podaci o proizvodnji/upotrebi kancerogenih ili mutagenih materija (obilježiti u skladu sa propisima)
- ☐ Proizvodni postupak, kod kojeg se kancerogene ili mutagene materije upotrebljavaju ili nastaju
- ☐ Proizvodni postupak, kod kojeg se kancerogene ili mutagene materije ispuštaju
- ☐ Upotreba kancerogenih ili mutagenih materija

Opis proizvodnog postupka ili postupka upotrebe kancerogenih ili mutagenih materija

(kratak opis postupka, uključujući razloge za proizvodnju/upotrebu kancerogenih ili mutagenih materija)

[illegible]

- ☐
- Podaci o kancerogenim ili mutagenim materijama

[illegible]

- ☐
- Podaci o mjerama zaštite i zdravlja na radu

Mjere zaštite i zdravlja na radu koje se sprovode	
Sredstva i oprema lične zaštite na radu koja se upotrebljava	
Razlozi nezamjenljivosti kancerogenih ili mutagenih materija Navedite zašto: - kancerogene ili mutagene materije nije moguće zamijeniti - nije moguće spriječiti izloženost kancerogenim ili mutagenim materijama na radnom mjestu	

☐ Podaci o izloženosti kancerogenim ili mutagenim materijama

Način izloženosti	Naziv kancerogene ili mutagene materije	
	☐ udisanje	☐ kontakt sa kožom
Broj izloženih zaposlenih	_____ broj izloženih zaposlenih _____ od toga žena	
Trajanje izloženosti	_____ sati / radni dan _____ radnih dana / godina	
Stepen izloženosti	☐ Procjena rizika za radna mjesta, na kojih su zaposleni izloženi kancerogenim ili mutagenim materijama (kopiju dodati u prilogu) (kopija dodana v prilogi)	

Datum

Potpis stručnog lica za zaštitu i zdravlje na radu

Datum

Pečat

Potpis odgovornog lica

Prilozi: